

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Mesteri (MA)
1.6 Szak / Képesítés	Jelenkor Története és Nemzetközi Kapcsolatok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	A nemzeti kisebbségek politikai integrációja a XX században HMM4332						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr.Lönhárt Tamás, egyetemi docens						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr.Lönhárt Tamás, egyetemi docens						
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	196	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					24
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	84				
3.8 A félév össz-óraszama	56 fiz./196 konv.				
3.9 Kreditszám	7				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A kurzus során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumok során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A doméniumnak megfelelő specifikus fogalmak elsajátítása és használata • A társadalomtudományok kutatási eszközeinek az alkalmazása • Saját kutatási projekt megtervezésének és végrehajtásának képessége • Adatgyűjtési képesség • Elemzési képesség
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Kritikai gondolkodás kialakítása • Beszédkészség kifejlesztése • Közösségben végzett munka összehangolása • Elemző- és szintetizáló készség • Számítógéphasználat

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Az európai modellek elemzésével indítva, a politikai rendszerek XX századi változásaival párhuzamban nyújt elemző és összehasonlító képet a jelen kurzus a Kelet-Közép-Európában létrehozott sajátos kisebbségpolitikák és a nemzeti kisebbségek politikai integrációjának eltérő modelljeiről. • Az alkotmányos és jogi alapvető előírásai vizsgálatából, a politikai rendszerek kisebbségpolitikai döntéseinek kereteiből kiindulva, a közigazgatási és politikai döntéshozás intézményes keretei között zajló folyamatok és döntések, valamint az intézményesített nemzeti kisebbségi érdekképviselet sajátos intézményrendszere képezi elemzés tárgyát. • Külön elemzés tárgya a liberális demokratikus, a fasiszta korporatív, a kommunista és a poszt-kommunista rendszereknek a nemzeti kisebbségekre vonatkozó, különböző, eltérő politikai integráció vagy diszkrimináció modelljei. • A dokumentumkötetek, visszaemlékezések, elemző tanulmányok és történeti monográfiák mellett – oral history kutatások eredményeit és dokumentumfilmeket is felhasználunk, melyek a források ésértelmezések sajátos történettudományi kérdéskörre is reflektál.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Kelet-Közép Európa 1919-1939 közötti államainak politikai rendszer szintjén történő törvényalkotási és integratív politikai gyakorlata a nemzeti kisebbségekre nézve. • A Második Világháború alatti politikák a nemzeti kisebbségekkel szemben: etnikai konfliktusok kezelése vagy eszköziesítése, német

	<p>etnikai csoport sajátos státusa, Holokauszt kérdése, tömeges népmozgás, kitelepítés, menekülés, megtorlás, tömeges atrocitások, a szovjet frontátvonulás következtében végrehajtott atrocitások és diszkriminatív intézkedések etnikumok és népcsoportok ellen 1944-1945 folyamán.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kommunista rendszer kiépítése során hozott etnopolitikai döntések, jogi keretek és alkotmányos rendelkezések. A politikai integráció, a területi autonómia és a kollektív jogfosztottság eltérő modelljei Kelet-Közép-Európában. • Sztálinista etnopolitika Kelet-Európában: adminisztratív modell és etnikai megkülönböztetett politikai integráció modellek. A jugoszláv modell és a Tito-Sztálin ellentét sajátos következményei. • 1956 utáni nemzeti kisebbségekkel szembeni döntések: a romániai magyarság sajátos helyzete. A magyarországi új kisebbségpolitika kialakulása. A „híd szerep” mint modell, vagy egyedi esetek sajátos párhuzama. A nemzeti kommunizmus modellje 1968-1980 között és az új nemzeti kisebbségekkel szembeni politika kialakulása. • Az 1981-1989 közötti megroppant kommunista rendszerek és az új nacionalizmus: az 1989-hez vezető utak. A poszt-kommunista valóság eredői Jugoszláviában és a Szovjetunióban. • Alapfogalmak elsajátítása és helyes használata az elemzések során. Képességek és ismeretek koordinált alkalmazása a témakörre vonatkozó összehasonlító elemzések alkalmával.
--	---

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető: Nemzeti identitások, államiság, társadalmi valóság (fogalmak, modellek, módszertani kérdések). XX. századi társadalmi, gazdasági, etnikai törésvonalak.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés.	
2. Az állami függetlenség és szuverenitás elnyerése, az etnikai törésvonalak és a területi integritás kérdése, a Németország és a Szovjetunió által jelentett fenyegetettség árnyékában: Lengyelország és a balti államok a két világháború között.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
3. A nemzeti kisebbségek sajátos politikai integrációjának modellei Kelet-Közép-Európa demokratikus parlamentáris államai keretébe. Esettanulmány: a két világháború közötti Csehszlovákia.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
4. A nemzeti kisebbségek sajátos politikai integrációjának modellei Kelet-Közép-Európa demokratikus parlamentáris államai keretébe. Esettanulmány: a két világháború közötti Románia.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
5. A Szerb-Horvát-Szlovén Királyságtól az új Jugoszláviáig: a politikai integráció két eltérő modellje ugyanazon dél-kelet-közép-európai többnemzetiségű állam keretei között.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
6. Népköztársaság, Tanácsköztársaság, Horthy Miklós kormányzó vezette király nélküli Királyság: Magyarország és a nemzeti kisebbségek	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	

integrációjának sajátos modelljei 1918-1944 között.		
7. A gazdasági és társadalmi törésvonalak által generált válságok és a kisebbségi kérdés problematizálása: a két világháború közötti Bulgária.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
8. A Második Világháború alatti etnikai konfliktusok, tömeges menekülés, atrocitáshullámok, népiirtás, migráció, Holokauszt.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
9. A kommunista rendszer kiépítésének hatása a kisebbségek politikai integrációjának modelljeire: szovjet modell, jugoszláv modell, román modell.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
10. A sztálinista Szovjetunió hegemonikus modelljének bevezetése Kelet-Európába. Esettanulmány: Román Népköztársaság 1952 – Magyar Autonóm Tartomány.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
11. A jugoszláv modell föderalista átszervezése, 1961-1974.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
12. Magyarország új nemzetiségpolitikai gyakorlata 1956 után. Románia új politikája a nemzeti kisebbségekre vonatkozóan 1961 után.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
13. Stagnálás, reform, új legitimizáció keresése: Csehszlovákia 1968 után. Lengyelország kommunista politikai döntéshozói a nemzetiségekről, 1968-1981.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
14. A nemzeti kisebbségek Kelet-Közép-Európában és az 1989-hez vezető utak.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
8.2 Szemináriumok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető: Kelet-Közép-Európa – társadalmi, gazdasági, etnikai törésvonalak. Nemzeti identitások, államiság, társadalmi valóság (fogalmak, modellek, módszertani kérdések).	Problematizálás, szemléltetés, vita.	- Kulcsfogalmak: kelet-közép-európai, nemzetállamok, megalkulása, nemzeti kisebbségek, etnikum, agrártársadalmak, szövetkezetek, iparosítás, társadalmi és gazdasági törésvonalak, ideológiák, mozgalmak, politikai szélsőségek, etnonacionalizmus, fajelmélet, antiszemitizmus, kommunizmus, poszt-kommunizmus.
2. Az állami függetlenség és szuverenitás elnyerése, az etnikai törésvonalak és a területi integritás kérdése, a Németország és a Szovjetunió által jelentett fenyegetettség árnyékában: Lengyelország és a balti államok a két világháború között.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	- Referátum témák: 1. A lengyel nemzetállam megalakulása, határainak megállapítása, etnikai összetétele. 2. A lengyelországi németek az 1920-as években. 3. A lengyel-litván konfliktus okai, következményei. 4. Orosz és német ajkú népcsoportok a balti államokban a két világháború között.
3. A nemzeti kisebbségek sajátos politikai integrációjának modellei Kelet-Közép-Európa demokratikus parlamentáris államai keretei közt: a két	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Csehszlovákia alkotmányos parlamentáris rendszere a két világháború között: a PETKA, a pártrendszer, a nemzetiségek politikai integrációja. 2. A szudéta német kérdés. 3. A szlovák nemzeti mozgalom Csehszlovákiában. 4. A csehszlovákiai magyarok politikai integrációja: pártok és pártszövetségek.

világháború közötti Csehszlovákia.		
4. A nemzeti kisebbségek sajátos politikai integrációjának modellei Kelet-Közép-Európa demokratikus parlamentáris államai keretei közt: a két világháború közötti Románia.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Románia két világháború közötti alkotmányai: parlamentáris demokratikus monarchikus rendszertől a király által vezetett korporatív autoriter rendszerig. 2. A nemzeti kérdés és a nemzeti kisebbségek integrációjának vitája Romániában: a magyar kisebbség kérdése a Román Parlamentben. 3. A zsidó közösség integrációja a Román Királyságban. 4. Szélsőjobboldal és antiszemita politika Romániában a két világháború között. 5. A Német Etnikai Népcsoport és a különleges státuszú német kisebbség Romániában, 1936-1944.
5. A Szerb-Horvát-Szlovén Királyságtól az új Jugoszláviáig: a politikai integráció két eltérő modellje ugyanazon dél-kelet-közép-európai többnemzetiségű állam keretei között.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Társnemzetek és kisebbségek a Szerb-Horvát-Szlovén alkotmányos monarchiában. 2. Pártok és etnikai törésvonalak a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban. 3. Jugoszlávia: az 1929-es Alkotmány és a társnemzetek/nemzeti kisebbségek politikai integrációjának új modellje. 4. A horvát nemzeti mozgalom az 1930-as években.
6. Népköztársaság, Tanácsköztársaság, Horthy Miklós kormányzó vezette király nélküli Királyság: Magyarország és a nemzeti kisebbségek integrációjának sajátos modelljei 1918-1944 között.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. A kormányzó jogköre 1920-1944 között Magyarországon. 2. Szélső bal- és jobboldali mozgalmak 1919-1921. Antiszemitizmus, atrocitások, „numerus clausus”. 3. Volksbund: a német nemzetiség sajátos szervezete és státusa. 4. A határrevízió politikája és következményei Magyarország nemzetiségi politikája szempontjából (1938-1944).
7. A gazdasági és társadalmi törésvonalak által generált válságok és a kisebbségi kérdés problematizálása: a két világháború közötti Bulgária.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Bulgária alkotmányos királyság és összeomló állam között: az 1919-1929 közötti válságos időszak. 2. A macedon kérdés és az IMRO.
8. A Második Világháború alatti etnikai konfliktusok, tömeges menekülés, atrocitáshullámok, népirtás, migráció, Holokauszt.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A német gazdasági behatolás, az Antikomintern Paktumhoz csatlakozás és a német nürnbergi törvények átvétele: fokozatosság és modellkövetés Kelet- Közép-Európában, 1936-1941. 2. A német megszállás Kelet-Európában és a Balkánon: atrocitások, fajelmélet, Lebensraum. 3. A Holokauszt Kelet-Közép-Európában: kollaboráció, kooperáció, felelőség kérdése. 4. A szovjet katonai frontátvonulás által okozott menekülthullám, atrocitáshullám, deportálás, megtorlás.

9. A kommunista rendszer kiépítésének hatása a kisebbségek politikai integrációjának modelljeire: szovjet modell, jugoszláv modell, román modell.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. A balti államok, Besszarábia, Észak-Bukovina, és Kelet-Lengyelország Szovjetunióhoz csatolásának etnopolitikai következményei. 2. Nemzeti kisebbségek és politikai rendszerváltás. Összehasonlítás: Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia – a magyar kisebbség sorsa 1944-1948 között. 3. A német nemzetiségű állampolgárok deportálása, kitelepítése és jogfosztása, 1944-1949.
10. A sztálinista Szovjetunió hegemónikus modelljének bevezetése Kelet-Európába. Esettanulmány: Román Népköztársaság 1952 – Magyar Autonóm Tartomány.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. A pártszervezet, nomenklatura és értelmiség közötti összetett viszony a Tito-Sztálin szakítást követő években: a titoizmus és nemzeti kommunizmus kérdése, 1948-1953. 2. A szovjet modell bevezetése Romániába: a Magyar Autonóm tartomány (1952).
11. A jugoszláv modell föderalista átszervezése, 1961-1974.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Kollektív bűnösség, atrocitások, jogfosztás: németek, horvátok, magyarok 1944-1948 közötti Jugoszláviában. 2. A jugoszláv modell a szovjet blokkal szemben: 1948-1955. Módosuló nemzetpolitika? 3. Föderalizáció, társnemzetek, nemzetiségi önrendelkezés: alkotmányos reformok, 1961-1974.
12. Magyarország új nemzetiségpolitikai gyakorlata 1956 után. Románia új politikája a nemzeti kisebbségekre vonatkozóan 1961 után.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. A magyarországi politikai folyamatok hatásai a határon túli magyar közösségekre 1953-1956 között. 3. Kádár János vezette új magyar politikai rendszer szomszédságpolitikája: a „híd szerep” mint nemzetiségpolitikai koncepció. 4. A szovjet csapatok kivonása és a román „különút”: a román nemzeti kommunizmus új perspektívája a nemzeti kérdésről.
13. Stagnálás, reform, új legitimizáció keresése: Csehszlovákia 1968 után. Lengyelország kommunista politikai döntéshozói a nemzetiségekről, 1968-1981.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. A reformkommunizmus határai: a „prágai tavasz” utáni Csehszlovákia. 2. Lengyelország és a politikai antiszemitizmus új változata, 1968-1980.
14. A nemzeti kisebbségek Kelet-Közép-Európában 1989-ben.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátum témák: 1. Nemzeti és liberális koncepciók a magyar rendszerváltásban. 2. „Bársonyos forradalomtól” a szétválásig – Csehszlovákia 1989-1993. 3. Jugoszlávia: a pártállami nacionalimustól a délszláv háborúig, 1980-1995. 4. Románia, 1989-1991: a magyar kisebbség a Temesváron indult népfelkeléstől a „fekete márciusig”. 5. A Szovjetunió szétesése és az új etnikai konfliktusok Kelet-Európában.

Könyvészet:

A. Kötelező könyvészet:

1. Sugar, Peter F., *Naționalismul est-european în secolul al XX-lea*, Editura Curtea Veche, București, 2002. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]

2. Bricke, Dieter W. (ed.), *Minderheiten im östlichen Mitteleuropa: Deutsche und Europäische Optionen*, Ebenhausen, Isartal, 1994.
3. Eiler, Ferenc & Hájková, Dagmar et al., *Czech and Hungarian Minority Policy in Central Europe 1918-1938*, Prague, Budapest, 2009.
4. Tóth, Ágnes, *Pártállam és nemzetiségek (1950-1973)*, Kecskemét, 2003.
5. Livezeanu, Irina, *Cultură și naționalism în România Mare 1918-1930*, Editura Humanitas, București, 1998.
6. Gallagher, Tom, *Democrație și naționalism în România 1989-1998*, Editura All, București, 1999.
7. Miletich, Voucadine, *Le mouvement des idées constitutionnelles en Yougoslavie depuis la fin de la grande guerre*, Paris, 1934. [BCU]
8. Mestrovic, Matthew, „*The Tito Thesis: A Principle for National Equality*”, in: Borsody, Stephen (ed.), *The Hungarians: A Divided Nation*, Yale Russian and East European Publications, Yale Center For International And Area Studies, New Haven, 1988, p. 244-252. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]
9. Juhász, József, *Föderalizmus és nemzeti kérdés. Az etnoföderalizmus tapasztalatai Közép- és Kelet-Európában*, Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 2010.
10. Prepuk, Anikó, *A zsidóság Közép- és Kelet-Európában a 19-20. században*, Csokonai Kiadó, Debrecen, 1997.
11. Juhász, József, Krausz, Tamás, *Az új nemzetállamok és az etnikai tisztogatások Kelet-Európában 1989 után*, ELTE BTK, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2009.

B. Választható könyvészet:

1. Berend T. Iván, *Válságos évtizedek. A 20. század első fele közép- és kelet-európai történetének interpretációja*, III. kiadás, Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1987. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]
2. Janos, Andrew C., *Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában*, Helikon Kiadó, Budapest, 2003. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]
3. Mastny, Vojtech, „The Beneš Thesis: A Design for the Liquidation of National Minorities”, in: Borsody, Stephen (ed.), *The Hungarians: A Divided Nation*, Yale Russian and East European Publications, Yale Center For International And Area Studies, New Haven, 1988, p. 231-242.
4. Bárdi, Nándor, Fedinec, Csilla, Szarka, László (eds.), *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században*, Gondolat – MTA Kisebbségkutató Intézete, Budapest, 2008.
5. Spannenberger, Norbert, *A magyarországi Volksbund Berlin és Budapest között 1938-1944*. Lucidus Kiadó, Budapest, 2005.
6. Janics, Kálmán, *Czechoslovak Policy and the Hungarian Minority, 1945-1948*, Columbia University Press, New York, 1982. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]
7. Lönhárt, Tamás, *Uniunea Populară Maghiară în perioada instaurării regimului comunist în România (1944-1948)*, Editura Argonaut, Cluj, 2008. [Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie]
8. Nastasă, Lucian; Andreescu, Andreea; Varga, Andrea, *Minoritățile etnoculturale. Mărturii documentare. Vol. 3: Maghiarii din România (1945-1956)*, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj, 2002; *Vol. 6: Maghiarii din România (1956-1968)*, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj, 2003.
9. Rădulescu, Andrei, *Constituțiunea polonă din 23 aprilie 1935*, București, 1938. [BCU]
10. Karády, Viktor et al., *Zsidóság az 1945 utáni Magyarországon*, Magyar Füzetek, Párizs, 1984.

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy eleget tesz a következő elvárásoknak:

- A Felsőoktatási Szakosodások Nemzeti Besorolása (<http://www.rncis.ro>)
- A Romániai Foglalkozási Besorolás (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Írásbeli vizsga formájában a hallgatóknak be kell számolniuk a kurzus alatt elsajátított tárgyi, fogalmi ismereteikről.	Írásbeli vizsga	50%
10.5 Szeminárium	A hallgatóknak aktívan kell résztvevni a szemináriumokon, 2 referátumot bemutatva, s minimum 75%-án résztvéve e tárgyból tartott szemináriumoknak. A referátumok egyenként min. 5- max. 8 oldalas, írott, könyvészet kötelező feltüntetésével elkészített beadandó dolgozat, mely a végső jegy 20%-t jelenti.	2 referátum bemutatása és megvédése.	40%
	Az alapfogalmak jó ismerete és használata. Ha a hiányzások elérik a szemináriumok 25%-t, vagy a referátumok nem érik el a követelmények minőségi szintjét, félévi dolgozat írásban való beadására köteles a hallgató – melyet legkésőbb az írásbeli vizsga előtti napig le kell adni a tanárnak.	Fogalmak helyes használata, formai követelmények teljesítése	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none">• Szemináriumok minimum 75% aktív jelenlét.• Átmenő jegy (5) elérése minden felmérési kategóriánál.			

Kitöltés dátuma

2020. 03.28

Előadás felelőse

Dr. Lönhárt Tamás

Szeminárium felelőse

Dr. Lönhárt Tamás

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2020. 03.31

Intézetigazgató

Dr. Nagy Róbert Miklós

Wann